Έκταση: **9** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **19** χλμ. Κάτοικοι: **275 (2011: 490)**

Βρίσκεται στο πιο ανατολικό σημείο της ελληνικής επικράτειας, νότια στις νοτιοδυτικές ακτές της Μ. Ασίας, 72 μίλια από τη Ρόδο, 320 από τον Πειραιά. Διοικητικά, υπάγεται στην επαρχία Ρόδου κι έχει εξαρτημένα από αυτό νησάκια τον Άγιο Γεώργιο (ή Γευ), την Στρογγυλή (ή Υψηλή), τη Ρω και πολλές βραχονησίδες.

Ο ένας και μοναδικός οικισμός του (Καστελόριζο ή Μεγίστη) βρίσκεται στον μυχό κόλπου στη βορειοανατολική ακτή. Το νησί διαθέτει αεροδρόμιο και συνδέεται αεροπορικά με την Αθήνα μέσω Ρόδου. Ακτοπλοϊκά, συνδέεται με τον Πειραιά και το καλοκαίρι με τα νησιά Κάλυμνος, Κως, Νίσυρος, Ρόδος, Σύμη και Τήλος. Στο νησί, το λεωφορείο κάνει τη διαδρομή Οικισμός – αεροδρόμιο. Οι λοιπές μετακινήσεις γίνονται με τα πόδια ή με καΐκια που εκτελούν εκδρομές στα γύρω νησιά και στο Γαλάζιο Σπήλαιο, στη νοτιοανατολική ακτή: Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα αξιοθέατα, σε όλες τις αποχρώσεις του γαλάζιου, με σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Η είσοδος γίνεται κολυμπώντας, εκτός αν ο καιρός επιτρέπει να μπουν βάρκες.

Στον οικισμό υπάρχουν ένα μικρό ξενοδοχείο και κάποια ενοικιαζόμενα δωμάτια. Για να βρει όμορφη παραλία, ο επισκέπτης πρέπει να περπατήσει ή να μετακινηθεί με καΐκι.

Το κάστρο των Ιωαννιτών Ιπποτών που κάποτε δέσποζε πάνω από το λιμάνι, έχει υποστεί πολλές καταστροφές. Σήμερα σώζονται μόνο λίγα τμήματά του. Όμως, ο επισκέπτης μπορεί να αποζημιωθεί αν αντέχει ποδαρόδρομο δύο χλμ. ως το βυζαντινό Παλαιόκαστρο που «φρουρεί» τις δυτικές πλαγιές κι έχει καλά διατηρηθεί. Καλά έχει διατηρηθεί κι ο «λύκιος» (από την μικρασιατική Λυκία) λαξευτός τάφος της εποχής της Β' Αθηναϊκής συμμαχίας, στον οικισμό. Το Καστελόριζο διαθέτει αξιόλογο μουσείο με εκθέματα από την ελληνιστική ως τη σύγχρονη εποχή. Το μυκηναϊκό χρυσό στεφάνι που βρέθηκε στο νησί, σήμερα κοσμεί το Αρχαιολογικό μουσείο της Αθήνας.

Καιρού επιτρέποντος, ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να ευχαριστηθεί φρέσκο ψάρι.

Τηλέφωνα: Λιμεναρχείο: 224.60.49.270. Αστυνομία: 224.60.49.333. Δήμος: 224.60.49.269.

Αγροτικό ιατρείο: 224.60.49.267. Ολυμπιακή: 224.60.49.238. Ιδιωτικό γραφείο τουρισμού: 224.60.49.241.

Η **ιστορία** του Καστελόριζου

Νεολιθικά ευρήματα μαρτυρούν την κατοίκηση του νησιού από την εποχή 5000 π.Χ. Το νησί πρέπει να υπήρξε μινωικός εμπορικός σταθμός, ενώ, στη συνέχεια, δέχτηκε Μυκηναίους αποίκους. Οικιστής του νησιού θεωρείται ο Μεγιστεύς (από τον οποίο πήρε το όνομα Μεγίστη), ενώ λατρευόταν εκεί ο Δίας ο Μεγιστεύς. Στα ιστορικά χρόνια, έφτασε σε μεγάλη ακμή κι εξελίχθηκε σε μητρόπολη αποικιών στην απέναντι μικρασιατική ακτή της Λυκίας. Εντάχθηκε όπως και τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα στις Α' και Β' Αθηναϊκές Συμμαχίες. Πέρασε στη ρωμαϊκή κατοχή το 79 π.Χ.

Το κάστρο πάνω από το λιμάνι κτίστηκε από τους Ιωαννίτες Ιππότες που το 1309 μ.Χ. εγκαταστάθηκαν στη Ρόδο. Επειδή στηρίζεται πάνω σε κόκκινα βράχια, το είπαν «Καστέλο Ρόσο» που παραφράστηκε σε Καστελόριζο, δίνοντας νέο όνομα στο νησί. Στη διάρκεια της τουρκοκρατίας, οι κάτοικοι του Καστελόριζου απέκτησαν αξιόλογο εμπορικό στόλο και ναύλωναν τα καράβια τους στη «γραμμή» Αλεξάνδρεια (Αιγύπτου) – Ιταλία και Καραμανία (περιοχή της Μ. Ασίας) - Ιταλία, μεταφέροντας βαμβάκι και μέλι. Τον ΙΖ' αιώνα, νέοι Έλληνες μετανάστες πύκνωσαν τον πληθυσμό του νησιού. Στα μέσα του αιώνα αυτού, το νησί βρέθηκε στη δίνη του πολέμου ανάμεσα στη Βενετία και την Οθωμανική αυτοκρατορία. Στις 22 Σεπτεμβρίου του 1659, οι Βενετσιάνοι έκαναν απόβαση στο νησί και κατέστρεψαν το κάστρο. Αργότερα, οι Τούρκοι ξαναπήραν το Καστελόριζο κι επιδιόρθωσαν το οχυρό.

Στα 1788, ξέσπασε ο Ρωσοτουρκικός πόλεμος με τη Μεγάλη Αικατερίνη να επιζητεί τον διαμελισμό της Οθωμανικής αυτοκρατορίας κατά τα πρότυπα της Πολωνίας, μερικά χρόνια πριν. Στο Αιγαίο, εμφανίστηκε ο μικρός στόλος του Λάμπρου Κατσώνη, χιλίαρχου της αυτοκράτειρας. Στα μέσα Ιουνίου της ίδιας χρονιάς (1788), με δέκα πλοία, περιέπλεε τα νότια παράλια της Λυκίας και πολιορκούσε το Καστελόριζο. Η εκεί τουρκική φρουρά παραδόθηκε. Ο Κατσώνης πέρασε τους Τούρκους στη μικρασιατική ακτή, κατεδάφισε το

κάστρο κι έπλευσε ανατολικά. Στα 1792, ο πόλεμος είχε τελειώσει. Οι Τούρκοι ξαναγύρισαν στο νησί. Διώχτηκαν το φθινόπωρο του 1821, όταν έφτασε εκεί ο επαναστατικός άνεμος.

Το Καστελόριζο έμεινε στην τουρκική κατοχή, μετά τον διακανονισμό των συνόρων (1830). Η αλλαγή περιορίστηκε στην άφιξη ενός αγά. Το νησί γνώρισε νέα άνθιση. Απογραφή του 1911, κατέγραψε εκεί 12.000 κατοίκους. Στα 1913, έφτασαν στην Αθήνα πληροφορίες για σφαγές. Μοίρα του ελληνικού στόλου με αρχηγό τον αντιπλοίαρχο Δ. Παπαχρήστο έσπευσε εκεί (1η Απριλίου 1913) και διαπίστωσε ότι το μόνο που είχε γίνει, ήταν ότι οι Καστελοριζιώτες είχαν κηρύξει την ένωσή τους με την Ελλάδα, ενθουσιασμένοι από τις ελληνικές επιτυχίες στους Βαλκανικούς πολέμους. Οι Τούρκοι απάντησαν φυλακίζοντας κάποιους ως «πρωταίτιους». Ο Παπαχρήστος απέφυγε να επισημοποιήσει την ένωση, μη έχοντας τέτοια εξουσιοδότηση και γνωρίζοντας ότι ανάμεσα στο Καστελόριζο και το ελληνικό Αιγαίο μεσολαβούν τα τότε ιταλοκρατούμενα Δωδεκάνησα.

Στις 28 Δεκεμβρίου του 1915 κι ενώ μαινόταν ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος, οι Γάλλοι κατέλαβαν το Καστελόριζο, καθώς οι Τούρκοι εντάσσονταν στη συμμαχία των κεντρικών αυτοκρατοριών και οι Ιταλοί ήταν ακόμα ουδέτεροι. Στα 1920, με τη συνθήκη των Σεβρών, η Τουρκία παραιτήθηκε από τη διεκδίκηση του Καστελόριζου, υπέρ της Ιταλίας. Οι Γάλλοι παρέδωσαν το νησί στους Ιταλούς, την 1η Μαρτίου του 1921. Με τη συνθήκη της Λοζάννης (1923), οι Ιταλοί απέκτησαν και τυπικά το νησί που βομβαρδίστηκε από τους Γερμανούς (1943), όταν η Ιταλία συνθηκολόγησε. Πέντε χρόνια αργότερα (7 Μαρτίου του 1948), μαζί με τα Δωδεκάνησα, στην Ελλάδα ενσωματωνόταν και το Καστελόριζο.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 20.10.2009)